

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Himmelens fugler åt den op. — Katolsk foreningsliv. — Sort fare? — Fra livets veikanter. — Latinske hymner og sekvenser. — Norsk katolsk Ungdomsverns generalforsamling. — Herhjemme. — - og derute.

Himmelens fugler åt den op —

Søndag Seksagesima.

Evangeliet til søndag Seksagesima er beretningen om den skjebne Guds rikes sæd får om ikke vi mennesker tar vare på den — og blandt de farer som truer dens vekst nevnes også at «himmelens fugler åt den op». Det ligger dyp livsvisdom gjemt i denne advarsel og vi gjør rett i å fordype oss i den, ti mens de andre farer for sæden: stengrunnen, allfarveien og tornene alle har jordbunne årsaker og derfor når alt kommer til alt kan være forholdsvis lette å vokte sig for, så representerer «fuglene» de luftige og mer uåtgripelige fremstøt som rettes mot det kristne liv i vår sjel — altså alle de tilsynelatende helt lette, uskyldige og flyktige inntrykk og impulser vi mottar hver eneste dag uten å feste oss noe større ved dem. Inntil vi kan hende plutselig opdager at det beste og verdifulleste vi eide i vårt tanke- og følelsesliv er blitt spredt for alle vinder så vi står tomme igjen, uten evne til «å bære frukt i all god gjerning».

Alle har vi slike «fugler» som stadig forsøker å adspre i våre ubevoktede øieblikk det som vår vilje, vår gode vilje, har grepet og i grunnen så inderlig gjerne vil fastholde og nyttiggjøre. Oftest har de kamuflert sig i annen fjærham så vi ikke straks gjenkjenner deres særlige rovfuglart — men la oss se litt på de «fugler» som kommer til oss i våre *adsprede*lsers skikkelse.

La oss overveie hvori disse består og vårt forhold til dem — om de beriker eller berøver oss, om de bokstavelig *adspre*r oss: avleder våre interesser og sløver vår sans for det vesentlige idet de lammer mer og mer vår evne til *konsentrasjon*. Det er sikkert og visst at vi alle trenger fornøielser som av-

veksling i det daglige livs strev — men samtidig må det stå oss klart at våre fornøielers viktigste oppgave er å konsentrere på ny i oss det som arbeidsslitet har berøvd oss av krefter, og ikke å spre oss enn mer ad så det blir et nesten uoverkommelig tiltak å skulle ta fatt igjen. En ærlig overveielse på dette punkt vil sikkert åpne våre øiner for adskillige «fugler» hvis virkelige natur vi ikke har vært klar over — og likesom dette gjelder vårt jordelivs innsats gjelder det i ennu høiere grad vårt sjellevs innsats i, med og for Guds rike. Her kan dårlig og nedbrytende *lesning* representere den største fare. «Ondskapens bevingede hær» kommer flyvende i besnærende glitrende bokstavprakt og snapper litt hist, litt her av vår tro, vårt håp og vår kjærlighet overfor det gode, sanne og skjønn i tilværelsen i og med at de fremstiller det negative, det nedbrytende, det skeptiske som intelligensens blomst og lærer oss å sette menneskelig tenkning høiere enn Guds åpenbaring. Megen god sæd etes op av disse «fugler».

Så la oss verge oss iallfall mot dem! Verge oss når vi merker de nærmer sig for å utføre sitt adspredende arbeid og jage dem fra oss! Et mektig hjelpemiddel til dette har vi i vår rosenkrans — et ennu mektigere i den hellige messe — det aller mektigste i alterets høihellige sakrament. Intet eier som det evnen til å samle oss om det ene fornødne så «Kristi kraft kan bo i mig». Mot den kraft står intet selv nokså listig angrep sig — med den kraft i oss vil Guds rikes sæd spire og gro og «bære frukt i tålmodighet».

Kirkebønn:

Gud, du som ser at vi ikke setter vår lid til egen gjerning, forund oss i nåde at vi ved beskyttelse av folkenes lærer, må skjermes mot alt, som truer oss!

Stillebønn:

Herre, la det offer som vi frembærer for dig, alltid skjenke oss liv og styrke!

Sluttningsbønn:

Ydmykt ber vi dig, allmechtige Gud, at du vil forunde dem som du vederkveger ved dine sakramenter, også å tjene dig verdig i en dig velbehagelig livsførsel.

Katolsk foreningsliv.

Utdrag av preken 5-2.-39 av mgr. Snoeys.

«Gå også dere bort i min vingård og jeg vil gi dere hvad rett er.» (Matt. 20, 4.)

Hvad er en menighet? Et antall av så og så mange hundre katolikker som er innskrevet i ministerialboken, hvorav noen er ivrige og fromme, andre lunkne og sløve, er ikke noen menighet, men det kan bli materiale til en levende menighet. Når en entreprenør skal reise en større bygning samler han først det fornødne materiale: sten, kalk, cement, tre og jern og hvad det ellers skal til. Dette er ikke huset men det kan bli til et hus med mange boliger og rikelig plass til mange mennesker. I de gode gamle dager var folk mer nøisomme i alt som angikk hjemmet — enhver stelte med sin lille parafinlampe, bar kull og olje op til sine små ovner og pumpet vann til eget bruk. De passet på at de ikke gikk i veien for hverandre. Men nu stilles det andre krav: man vil ha centralvarme, vannledninger, elektrisk lys, elevator o. l. Og på samme måte forholder det sig med det åndelige liv: før var folk fromme og gikk regelmessig i kirkene og til sakramentene — i hjemmene blev det holdt husandakter og foreldrene vottet sine barn og holdt dem borte fra farer og fristelser. I vår tid er dette helt anderledes. Verdslighet og materialisme feirer triumfer som kan hende aldri før i historien. Men derfor må det også arbeides i Herrens vingård ikke alene av oss prester men av alle!

Det trenges katolsk aksjon, legmannsapostolat — ingen må stå ledig på torvet. Og hvad alle moderne hjelpemidler er for våre hjem det er foreningslivet for våre åndelige hjem, for våre menigheter.

Og derfor er det at vingårdsmannens ord lyder

som et manende rop til oss alle — både til dem som efter evne allerede deltar i foreningslivet men ikke minst til dem som er utenfor: «Hvorfor står dere ledig hele dagen? Gå også dere inn til min vingård og jeg vil gi dere hvad rett er!» I Herrens have er det arbeide for alle og ingen behøver å stå ledig på torvet.

*

At vi trenger foreningslivet innen våre menigheter er vel alle klar over. I våre små forhold med neppe nok en katolikk på 1000 anderledes-troende vilde ellers alt katolsk liv likesom drukne og enhver følelse av samhörighet vilde bli kvalt. Det er noe av et livsspørsmål for vår tro at vi kan komme sammen med våre trosfeller, bli kjent med hverandre og tale fritt ut om våre åndelige interesser — jeg fristes til å si: å ånde i katolsk luft engang imellem. Av den grunn har alle våre menigheter i Norge, hvor små de så enn kan være, sine regelmessige foreningsmøter og sammenkomster. Her i hovedstaden er dette foreningslivet godt organisert og har plass for alle — for de yngste, for ungdommen, for de eldre og de gamle. Der gjøres et utmerket arbeid innen våre foreninger, hvis styrers enkelte medlemmer og geistlige ledere og rådgivere går helt op i sin gjerning efter evne og høve. Og det er fåfengt å diskutere spørsmålet hvilken av våre foreninger fortjener mest støtte og sympati — det gjelder at vi er med på å støtte der vi best kan det. Men ennå er det altfor mange av oss som står ledig på torvet og nøies med å anerkjenne det gode foreningslivet utretter, mens de selv forblir utenfor. De tenker de greier sig godt uten å stå i en forening, men heri kan de lett ta feil. Iallfall trenger foreningene kan hende nettop Deres støtte!

Vi er alle enig i at det særlig trenges hjelp og støtte i ungdommens år. Især i våre dager er det ikke lett å være ung — det var så meget tryggere da vi var unge. Derfor kan det heller aldri gjøres for meget for vår opvoksende ungdom — husk at ungdomsårene som regel er de avgjørende for livet. Kan en være trofast mot Gud og Kirken i ungdomstiden så vil han så godt som sikkert vedbli å være trofast senere også. *Og ungdommen er fremtiden!* Det vet også kristendommens motstandere og handler derefter — ikke minst dem som åpenlyst kaller sig «de gudløse». Som de arbeider for å erobre ungdommen må vi minnes Herrens ord: «denne verdens barn er klokere enn lysets barn». Vi har meget å lære av deres metoder.

Men er ungdommen fremtiden må vi ikke glemme at *manndommen er nutiden!* Og fremtiden skal jo bygges på nutiden. Derfor gjelder det for alle som er med i ungdomsarbeidet å undgå den feil som ligger nokså nær: å stille med ungdommen så lenge den er ung og etterpå la den seile sin egen sjø. Ungdomsarbeidet må ikke ha den samme tendens som så mange romaner: å slutte med at to «får hverandre» og blir lykkelige gift — ti da begynner egent-

lig livet for alvor. Ungdomsarbeidet må altså ikke søke sitt mål i sig selv men ta sikte på fremtiden. Slekt skal følge slekters gang. Det bør arbeides etter en bestemt linje mot et bestemt mål. Teresiaforeningen skal føre de yngste småpiker over til M.U.L. og når de er ferdig der skal de likesom av sig selv gå over til St. Elisabethkongregasjonen eller Mariakongregasjonen. På samme måte med den mannlige ungdom: de yngste skal ledes til de unge menns forening og denne skal skaffe den naturlige tilvekst til St. Josefsforeningen, som imidlertid bør ha en langt sterkere posisjon i menigheten enn den har nu. Den står for meget isolert og har for lite kontakt med de andre foreninger og med menigheten, mens den kan være og bør være en uvurderlig støtte for sognepresten. Enhver vil forstå hvad det vil si for en sogneprest å vite at han har en kompakt skare av bevisst troende menn bak sig som alltid står rede til å støtte enten det gjelder arbeid innenfor eller utenfor menigheten. St. Josefsforeningen vet jeg fra før av kan være en menighetsryggrad, hvis protester ikke kan oversees fordi de underskrives av for mange gode navn og som alle i menigheten er glad i og kry av — hvor hustruen ikke holdt sin mann hjemme fra de månedlige søndagsmøter, barna var glad over at far var med i Kirkens arbeid og søstrene ydet den som en selvfølge all sin støtte. Slik må det kunde bli i alle menigheter, og det mangler ikke på krefter og god vilje. Når jeg ser det arbeid våre menn utretter i St. Olavs-forbundet og i Vinsensforeningen, i syndikatene og i de forskjellige komiteer og ser deres offervilje på så mange områder er det klart at det bare er *samarbeid* vi mangler. «Her er sædejord nok, bare vi hadde kjærlighet nok.» Gode katolske menn som lever etter sin tro betyr gode katolske hjem — vi kjenner jo ordet: «Han trodde og hele hans hus.» Og gode katolske hjem betyr gode katolske menigheter. Og gode katolske menigheter betyr fremtiden for Guds sak her i landet. Vi prester er enig i vårt felles ønske om å få våre foreninger for menn ført frem til en ny blomstring — og på St. Josefsdagen 19. mars, som i år faller på søndag Lætare, vil vi innby alle katolske menn i Oslo til et møte for å drøfte saken i fellesskap. Da håper vi at ingen blir stående ledig på torvet — han kan iallfall ikke undskylde sig med at «ingen har leiet oss».

*

Så vil jeg til slutt lese noen ord som jeg skulde ønske vi alle kunde leve efter. De står i Filipenserbrevet 4, 8—9 og lyder: «Og ellers brødre, legg dere på hjerte alt som er sant, alt som er ære verdt, det som er rettferdig, det som er hellig, det som er verdt å elske, det som folk taler vel om, hver dyd, alt som hører til prisverdig tukt! Det de har lært og fått og hørt og sett hos mig, gjør det, og fredens Gud vil være med dere.»

Amen.

Sort fare?

En av verdenskrigens uhyggeligste følger er sikkert den at den har ødelagt størstedelen av den nimbus som inntil da temmelig uforstyrret omgav begrepet «hvit mann». En hvit mann stod mer eller mindre bevisst for en sort eller gul mann som et høiere vesen som fra naturens side var utstyrt med en slags fullmakt til å sitte inne med herskermyndigheten over alle andre raser — til de farvede folk oplevet at hvit kunde reise sig mot hvit og av alle krefter forsøke å overvinne hverandre og om mulig helt underkue motparten. Og samtidig førte europeerne selv utallige kulørte tropper i ilden — de lærte dem op i bruken av alle moderne våpen, også gassartene, uten å forstå at de derved skapte sig en fare, som kunde få verre dimensjoner enn selv den bitreste og blodigste europeiske krig — de skapte faren for hele den hvite rases undergang. De skapte den store farvede verdensbevegelse, som ganske visst ennå ikke er helt organisert og ensrettet men som allikevel er et faktum, hvis virkninger begynner å spores. Det gjelder ikke minst for negrenes vedkommende.

At der eksisterer en mektig «etiopisk bevegelse» er et faktum — at den er spredt over praktisk talt hele verden men har sitt hovedsete i Nordamerika kan vi takke slavehandelen for. I 1790 fantes det i U. S. A. 750 000 negrer, som arbeidet i plantasjene og hvorav de fleste var transportert dertil fra Afrika, i 1860 var tallet 4,5 millioner, i 1910 9 millioner og idag 12 millioner — iberegnet mulattene 14 millioner, hvilket vil si det samme som at 12 pct. av U. S. A.'s befolkning er sorte! Amerikas «Black belt» omfatter 11 sydstater med meget dominerende negerbefolkning: i Florida 32 pct., i Louisiana 40 pct., Alabama 51 pct. og Mississippi 52 pct. I New Yorks negerforstad, Haarlem, bor flere hundretusener av negre, og i Chicago har de sorte erobret en av de vakreste bydeler. Og da negrenes fødselsprosent langt overstiger de hvites er det intet under at den «etiopiske bevegelse» griper mer og mer om sig.

Og det er høitkultiverte mennesker, disse negrene. Mens det ennå i 1816 hendte at en neger blev lynsjet fordi han hadde lært sig til å lese og skrive, har de siden av all makt benyttet sig av den rett til selvopdragelse og opplæring som blev tilsagt dem ved slaveriets avskaffelse i 1865. Den store grunnlegger av dette arbeid var Booker T. Washington (1850—1915) som oppbygget en undervisningsplan, som til og med omfattet universitetsutdannelse. Den er båret av et bevisst ønske om i alle deler å gjøre negrene til de hvite menns like — ja, han skapte slagordet «better than white» for den sorte mann og søkte å realisere det ved å forbinde den høieste spirituelle dannelse med legemlig dyktiggjørelse til å kunne tåle alle påkjenninger uten sammenbrudd av ånd eller nerver. Egen kultur og egen politikk var målet — hjelp fikk man av rike amerikanske filantroper, således ydet Carnegie-fondet betydelig

støtte. Resultatene er strålende: de sorte universiteter og gymnasier står såvel åndelig som sportslig jevnbyrdig med de hvite, for ikke å si at de ofte overgår dem, og blandt deres lærerpersonale finnes videnskapelige berømtheter.

Også i det sociale liv treffer vi i Amerika negrer i overordnede og betrodde stillinger. Men de er også meget søkte som arbeidshjelp, fordi de arbeider billigere, bedre og mer samvittighetsfullt enn de hvite og er mer pålitelige og langt flittigere. Man treffer forøvrig nu ofte på sorte arbeidsgivere, funksjonærer o. l. som har hvite under sig. Målet er selvfølgelig i første etappe fullstendig likestilling for sorte og hvitt, senere — — —

Ja, hvad det ligger dypest gjemt i en negers sjel kan man ane ved å iakttå det fenomen i Afrika som heter «negerrepublikken Liberia» og i 1827 blev grunnlagt av frigitte amerikanske negrer. Afrika teller 120 millioner negrer mot 3 millioner hvite — i Sydafrika har de dannet et stort konsern «Industrial and Commercial Workers Union», som søker å knuse all hvit konkurranse. Når man så samtidig erindrer at Frankrike disponerer en farvet hær på 3 millioner mann, som landet har måttet benytte til å oprettholde ro og orden innenfor sine egne grenser samt at England på grunn av manglende menneskemateriell av egen nasjonalitet har måttet anvende negrer i kolonistyrene, forstår man, at det er megen mening i å tale om eksistensen av en «sort fare». Tar ikke Europa sig sammen men svekker sig selv ved innbyrdes stridigheter, vil den hvite rase før eller senere ligge under for de farvete.

Fra livets veikanter.

Toleranse.

Hvilken glede var det ikke for en student å kunne seile fra Hamburg til Christiania! Også i «de gode gamle dager», da trafikken ikke gikk så fort som nu — da flyvning var et ukjent begrep og skibene langt fra så makelige som nu. Men det eksisterte til gjengjeld ikke passvanskeligheter og intet land sperret sig av for et annet av frykt for spionasje. Alt gikk den gang efter skriftens ord: «Gi og det skal bli dere gitt!» Det er man kommet bort fra nu.

Innseilingen i Christianiafjorden var noe av det vakreste man kunde tenke sig. Vel kan andre fjorder være merkelige og by på større overraskelser og villere scenerier — men hadde man sittet over bøkene i Tyskland var man jublende glad over å se morgensolen forgylle de svenske og norske skjær og de stålblå bølger inntil Oscarsborg stengte noe for veien og senere Bygdøy og Akershus dukket frem.

Fra Christiania gikk reisen ofte nordpå til Otta stasjon i Gudbrandsdalen. Der blev man avhentet av karjolen, hvis hest i langsomt trav førte oss avsted den lange vei mot Våge-vannet.

Sorenskriveren i Våge hvis gjest jeg var, nedstammet fra en gammel dansk-norsk embeds- og preste-

slekt. Det var naturlig at samtalen i de lange lyse sommerkvelder falt på religiøse og kirkelige problemer — den ene av oss var jo katolsk teologistudent, den annen protestant og jurist, opvokset i et prestehjem. Men heldigvis var samtalen alltid nærmest fornøielige skjærmydsler og ikke åndskampe på liv og død. Ti sorenskriveren var en altfor fin og i sannhet tolerant mann til å fremsette de vanlige grove bebreidelser mot «pavekirken» og «Mariatilbedelsen», som den gang ennå var lettkjøpte våben for den protestant, som vilde storme Moderkirken. Han tenkte som de fleste av hans høit kultiverte åndsfrønder at denne veldige katolske Kirke måtte ha et godt grunnlag og det var best å la dens tilhengere forbli «salig i sin tro».

Og på sin side innså den katolske student at teori og praksis var så høist forskjellige ting og at Kirkens logisk så fast underbygde lære skjultes eller ofte kunde skjules av misforståelser og sine medlemmers ulogiske og forkjærte handlinger.

Et menneske som står i livets kamp er sammensatt av mange forskjellige ting såsom karakter, opdragelse, kunnskaper, religion, livserfaringer o. s. fr. Religionen er følgelig bare ett element blandt mange og større eller mindre dominerende efter hver enkelts anlegg og forhold for øvrig. Ganske visst burde den sitte i høisetet og bestemme vedkommendes livsanskuelse og moral — — — Ja — skulde og burde! — vi kjenner jo alle lignelsen om sædemannen som gikk ut å så — — —

Forstår man vanskelighetene ved sædens vekst vil man dømme andre og særlig sig selv mer beskjedent. Og tenker man samtidig på Kristi ord om tålmod og næstekjærlighet vil man være enn mindre oplagt til å sære andre med konfesjonelle angrep uten at man derfor behøver å gi avkall på sannheten, hvis lys allikevel kan utspredes til rett tid og på rett måte.

F. F. M.
(Fortsettes.)

Latinske hymnor og sekvensar.

Av Sigrid Undset.

Vi leser i «Aftenposten» 4.—2.—1939 følgende kronikk: «Latinske hymnor og sekvensar». På norsk ved Ragnhild Foss. Det Norske Samlaget, Oslo 1938.

Denne boken, nr. 7 i serien Bokverk frå Millomalderen utgjevne av Studentmållaget, utkom først i selve juleuken. Det var synd, fordi det vel er grunnen til at den lite er blitt omtalt i pressen. Men ellers så går den jo ikke inn under kategorien julelitteratur, — selv om oversettelsene av advents- og julehymnene hører til det beste i boken. En får håpe at den vil efter hvert finne vei til alle kretser som har forutsetninger for å ta imot den, først og fremst fordi den på en skjønn måte gjengir meget av kristenhetens klassiske poesi. Men dessuten har den naturligvis også interesse fordi den dokumenterer et avsnitt av europeisk åndshistorie.

For nogen år siden begynte «Sankt Olav» å bringe oversettelser til nynorsk av messebokens og breviarets hymner. De var undertegnet med et par beskjedne små bokstaver, men jeg blev slått av den næsten naive frimodighet hvormed den anonyme oversetter hadde gått i gang med en opgave som store diktere fra mange land har forsøkt sig på og sjelden klart på helt tilfredsstillende måte, — å overføre de gamle latinske hymner til et moderne sprog. Det er karakteristisk at en engelsk oversetter av *Dies Irae* i tidens løp oversatte sekvensen 18 ganger og til slutt bekjente at han trodde aldri nogen oversettelse vilde kunne gi et sanndru billede av originalens helhet, — hvad han sikkert har rett i. Men nettopp det freidige mot hvormed oversetteren i «Sankt Olav» hadde gått til verket, uten selvskambisjon og utelukkende for å skjenke lesere som ikke var stive i latinen del i kirkens hymneskatt og mulighet for å synge med på de gamle kjente toner, førte ofte til forbausende gode og vakre resultater.

Oversetteren var frøken Ragnhild Foss, og nu gir hun ut en samling på 37 nummer, hvorav de fleste ikke har vært trykt før. Det viser sig at hun har efterhånden vunnet et merkelig herrredømme over stoffet, så hun har kunnet gjenskape hymnene på levende nynorsk, inderlig og sangbart, samtidig som hun med sjelden presisjon berger originalenes innhold over i det nye mål. Helt imponerende er til døme hennes gjendiktning av St. Thomas Aquinas fem hymner til Kristi Legemsfest. Disse er pur og ren dogmatikk — og dogmer er som utkrystalliseringer av trosinnhold og trosoplevelse. Men disse krystallene har Thomas slepet til sine forunderlig diamantaktige hymner, de er selvløsende i sin hvite klarhet og fasthet. Det har lyktes Ragnhild Foss å bære deres innhold frelst over i et mål som er så meget mindre fast i strukturen og som uvilkårlig betinger sterkere farvelegning, med en nøiaktighet og klarhet som ikke er overtruffet i nogen oversettelser som jeg kjenner.

Vanskeligheten ved å oversette disse hymner fra kirke-latinen til sprog med enklere grammatikk og mindre sonor klang er jo blandt annet at originalens ordknappe strofer må stadig utvides, to ord gjengis med fem-seks. En sekvens som pinsedagens, *Veni sancte spiritus*, — efter min mening sikkert ett av de skjønneste, om ikke det skjønneste av alle religiøse dikt — kan ingen oversetter gjøre rett og skjel mot. Intet sprog kan speile hele lysfylden i linjer som disse:

O lux beatissima,
reple cordis intima
tuorum fidelium.

Sine tuo numine
nihil est in homine,
nihil et innocium.

Lava, quod est sordidum,
riga, quod est aridum,
sana, quod est saucium.

Flecte, quod est rigidum,
fove, quod est frigidum,
rege, quod est devium.

Ragnhild Foss oversetter slik:

Sæle ljøs, lat eld og glod
strøyma frå di stråleflod
djupast ned i hjartekrå!

Utan der er alting tomt,
livet fattigsleg og skumt,
inkje reint her er å sjå.

Reis den brotne grein med kraft,
fyll med ljuvleg himmelsaft
folna lauv på treet ditt!

Tak dei særde upp til deg,
deim som ligg ved ålmann-veg
og i liding snåva tidt.

Men ingen gjengivelse som jeg kjenner har kunnet greie sig uten omskrivninger, bruk av bilder som til en viss grad knytter originalens pure åndighet til konkrete sanseintrykk. Jeg anfører som eksempel Johannes Jørgensens oversettelse i den danske messebok:

O du Salighedens Skær,
Opfyld med din Glans enhver
Som av Troens Væld har øst.

Hvor din Guddom straalere ej,
Vandrer alt ad Mørkets Vej,
Er der intet lydeløst.

Aftvæt Urenhedens Spor,
Læsk som Dug den tørre Jord,
Læg hvert Saar som Salve mild.

Bøj alt stift, gør lindt alt haardt,
Smelt om Hjertet Isen bort,
Vejled den, som farer vild.

Jeg synes frøken Foss' gjengivelse er vakrest — og til døme meget vakrere enn oversettelsen i den engelske messebok. Derimot foretrekker jeg Johannes Jørgensens versjon av langfredagens prosesjonshymne *Vexilla regis prodeunt*. Ragnhild Foss har oversatt den uten forsøk på å følge Venantius Fortunatus' jambiske dimeter. Den berømte strofen:

O crux ave, spes unica,
Hoc passionis tempore,
Piis adauge gratiam,
reisque dele crimina.

lyder hos henne:

Heil deg, du kross frå Golgata,
vår von i jordheims skuggedalar!
Du syner leid og gjer os fri og glad
på vegen upp til Himmerikes salar.

Dies Irae har før vært oversatt til norsk av presten J. H. H. Brochmann, — hans nu lite kjente oversettelser av 40 latinske salmer inneholder nogen av de samme hymner som Ragnhild Foss' samling. Det er vel bl. a. Brochmanns oversettelse som ligger til grunn for over-

settelsen i Landstads reviderte salmebok — forresten en slapp og dårlig oversettelse som tydelig bærer preg av at altfor mange hender har tomlet med den. Både Brochmann og Ragnhild Foss har forsøkt å bevare mest mulig av den latinske originals virkemidler, versebyggingen og den veldige vokalmusikk i dette dommedagsdikt som blir lest eller sunget ved alle katolske voksen-begravelser. Ord for ord er Brochmanns gjennomgående nøiaktigere, men Ragnhild Foss' strofer strømmer friere og kommer nærmere originalens dypt bevegede følelesskala, selv om det sprog hun oversetter til umulig makter å gjengi middelalderslatinens fryktelige patos.

De gamle hymnene fra breviaret er gjennomgående mindre overveldende, mere lyriske enn høimessekvensene. Ragnhild Foss har oversatt noen av disse rent henrivende — hun har her funnet en skjønn og inderlig tone som er i slekt med våre religiøse folketonen, — men de stammer jo igjen for en stor del fra middelalderens kirkesang. Det gjelder de to adventshymner *Vox Clara ecce intonat* — «No lät ei røyst med sigerklang», og *Conditore alme siderum* — «Ditt skaparljøs i stjernor bur». Enda bedre liker jeg oversettelsen av julehymnen *A solis Ortus Cardine* — «— Frå solarkome til solarglad». Det er hymnen tilottesang på juledagen, og den gjelder for å være diktet av Sedulius i femte århundre. Jeg skulde hatt lyst til å citere både den latinske original og Ragnhild Foss' gjengivelse i sin helhet. Jubelhymnen over at Gud er sandelig født og båret av en kvinne uttrykker forholdet med de gamle kristne dikteres saklighet overfor naturlige ting. Men hvor det gjelder å oversette uttrykk som de fleste nutidsmennesker vilde finne støtende gynækologiske i et religiøst dikt omskriver Ragnhild Foss på det vakreste, uten at en tøddel av hymnens tankeinnhold går tapt:

Castæ parentis viscera
Cælestis intrat gratia:
Venter puellæ bajulat
Secreta, quæ non noverat.

Enititur puerpera,
Quem Gabriel prædixerat,
Quem ventre Matris gestiens
Baptista clausum senserat.

Ragnhild Foss gjengir disse to versene slik:

Men ingen skyna kor rik ho var
den sæle møy som hans guddom bar,
ho hadde Himmerik i sin famn,
så stor ei lukke er utan namn.

Ho fødde Sonen og mintest vèl
den glade bodskap fra Gabriel,
og han som høgt i si glede sprang,
da han fekk bodet i moderfang.

Overmåte vakkert er også hennes oversettelse av fastehymnen «Krist som lét dagsljøset daga» og påkehymnen *Ad Caenam Agni Providi* — «Ved nattverdsmålet som Lammet gav», hvor originalens gjennomførte billedsprog låner sig nydelig til folkevisetonen i oversettelsen. Ypperlig er også hennes gjendiktning av nogen av de mest kjente strofene av Jesus Dulcis Memoria. Den berømte rimbønnen gjaldt i lange tider for å være av Sankt Bern-

hard, men nu er visstnok de fleste kjennere av hymnediktningen enige om at den er av en fransk benediktiner-abbedis. Den ømme inderlighet som originalen eier vil vel mange kalle kvinnelig, og den kommer meget vakkert til sin rett i den nynorske oversettelsen.

Men perlen mellom oversettelsene mener jeg er Ragnhild Foss' gjendiktning av *Ave Marias Stella*. Den er så vakker og så tro mot originalens ånd og stemning, så den kunde ikke være bedre. Det nytter ikke å citere av den bruddstykkevis, også oversettelsen er en fin og fast sammenhengende dikterisk helhet.

Samlingen inneholder to dikt fra *Missale Nidrosiense*, vakkert oversatt. Hymnen til skaperen *Jubilemus Cordis Voce* er fremdeles ikke funnet i andre kilder, så Brochmanns formodning om at den er skrevet av en nordmann står enda ved makt. De vignet-aktige små naturbilleder som den gir kan en iallfall godt tenke sig at en norsk prest har formet på rideferder over frose sjøer og gjennom frodige kornbygder, til døme i Trøndelag. Og sekvensen til Olsokmessen *Lux Illuxit Laetabunda* har fått en nynorsk omklædning som klart gjengir innholdet av det gamle dikt og må være god å synge på den gamle tonen.

At de fleste, om ikke alle, av Ragnhild Foss' oversettelser vil finne innpass i vår nye katolske salmebok når den engang kommer er vel sikkert nok. Men om de fleste av dem gjelder det at alle kristne menigheter uten hensyn til konfesjon vil kunne bruke dem ved gudstjenester og andakter, og glede sig over funnet.

«Bokbunad ved Carsten Lien» — det vil si at boken har fått et helt ut vakkert utstyr, ikke minst typografisk. Bare se på «Merknader» sist i boken — valget av typer og tekstens disposisjon på sidene er så nydelig forsiktiggjort så selv den som ikke pleier å lese slikt som anmerkninger må få lyst til å gjøre det her.

Sigrid Undset.

Norsk katolsk Ungdoms- verns generalforsamling

blev avholdt fredag 3. februar i Klubblokalet under ledelse av formannen, frk. Sigrid Øde. Et tallrikt fremmøte av en representativ forsamling med hans høiærverdighet biskopen i spissen viste hvor stor interessen er for dette utmerkede tiltak som jo også er så heldig i frk. Øde å ha en erfaren, på en gang bestemt og nensom kraft ved roret, utmerket bistått av frk. Margrethe Falkanger.

Generalforsamlingen blev åpnet av frk. Øde som bød alle velkommen og anmodet hans høiærverdighet om å innlede forhandlingene med en bønn. Etterat biskopen hadde imøtekommet ønsket blev det forevist en gripende film, «den barmhjertige samaritan», hvorpå formannen opleste følgende: *Beretning fra Katolsk Ungdomsvern ved generalforsamlingen 3 februar 1939.*

Arbeidet er også i dette år i første rekke blitt ført efter de linjer som blev fastslått ved stiftelsen av foreningen i 1923 — efter vedtekter fra den internasjonale: *Association Catholique des Oeuvres de Protection de la Jeune Fille*. Men slik som verdenssituasjonen ligger an for tiden, blir det

internasjonale arbeide ikke særlig aktuelt for øieblikket. Det er vanskelig å få opholdstillatelse og arbeide for utlendinger både hos oss og i andre land. Men noe arbeide av denne art har det allikevel vært, for en del i forbindelse med flyktningsproblemet.

For øvrig har vårt arbeide vesentlig omfattet våre egne unge piker. Især er det da gjennom hospitet vi har kunnet være til litt nytte for de tilreisende unge damer som kommer til Oslo for å søke arbeide. De har funnet et godt og betryggende losji for en rimelig pris. I inneværende år har prisen vært kr. 0.75 pr. døgn for varmt værelse, kaffe, smør og brød. Sin opvartning må de besørge selv, men så har de også anledning til å lave sin middag på kjøkkenet. Vi holder rengjøringshjelp en gang i uken, for å sikre oss at det ikke forfaller. Mange unge piker har nu i hospitet funnet et tilfluktssted, når de står oprådd ved skiftning av plass, ved sykdom eller av andre grunner. Man har efter beste evne forsøkt å være behjelpelig med å skaffe arbeide, og ellers med råd og veiledning så langt man har kunnet.

Foruten det direkte ungdomsarbeide har vi optatt de opgaver som måtte foreligge, enten det gjaldt unge eller gamle, gifte eller ugifte, slik som vi efter styrets ønske blev enig om da Ungdomsvernet blev reorganisert høsten 1936. Det er forskjellige tjenester vi har kunnet gjøre for våre troesfeller.

Vi har vært behjelpelig med ansøknings om alderdomspensjon, om eftergivelse av skatt, med husleiespørsmål, med å hente pensjoner ved sykdom, å ordne med pantsatte ting, bytte bøker for gamle, i det hele tatt å utføre forskjellige slags ærender som folk har vanskelig for å få gjort selv.

Vår virksomhet har også omfattet unge menn når det gjelder å være behjelpelig med å få arbeide, skjønt vi dessverre ikke kan peke på noen særlig strålende resultater. Men viljen har i et hvert fall vært der.

Det har lyktes å ophjelpe noen hjem med litt forbedringer, f. eks. anskaffelse av innbo, sengetøi, reparasjoner og med tøy både til barn og voksne. For øvrig har det som regnskapet vil vise vært gitt mangan håndrekning i direkte pengegaver. Dette har alltid kommet godt med i de trange kår som så mange sliter med. Det er da særlig til jul vi har kunnet ta i litt som er, men det har for øvrig vært jevnt. Der har vært avlagt nokså mange besøk i hjemmene og på sykehus.

Det kan kanskje synes å rart å fortelle om alle disse småting, men vi har fått så meget støtte og møtt så meget interesse både fra medlemmene av Ungdomsvernet og fra andre, at vi har ment at de både har et krav på å få vite hvad vi gjør, og hvad pengene går til, og at det vilde interessere å få høre litt om arbeidet. Under den form som det nu har fått, er jo alt ennu i sin vorden. Og vi har ikke forsert noenting frem, det har på sett og vis fått vokse med en naturlig vekst efter som behovet har meldt sig.

Vi står i stor takknemlighetsgjeld til alle som har hjulpet oss med gaver i penger, tøy, matvarer og annet, og likedan for den hjelp flere av menighetens damer har ydet ved personlig å delta i arbeidet.

Men den største innsats har selvfølgelig Dominikanerinnene gjort ved også i dette år å ha gitt fritt hus, vask, elektrisitet og brød. Dertil har vi fått kr. 15.00 pr. mnd. for et værelse de måtte få igjen. Når det ser ut som om hospitet bærer sig, ja til og med gir overskudd, så skyldes det jo at vi slipper alle disse utgiftsposter. Endelig skylder

vi en stor takk til alle som har sendt oss frimerker. Frøken Falkanger vil i regnskapet opplyse om hvor meget de har innbragt.

Så vil vi til slutt få komme med litt statistikk, den gjelder fra 1/12—1937—30/12—1938.

Der har vært avlagt og mottatt ca. 400 besøk.

Penger har vært utdelt i 231 tilfelle.

Klær, matvarer, innbo m. v. i 250 tilfelle.

Utført forskjellige tjenester i 155 tilfelle.

Skaffet arbeide i 34 tilfelle.

Hospitet har vært besøkt av 56 personer, med tilsammen 857 nattlosjier.

Der kan i nødsfall skaffes plass til 5 pensjonærer ad gangen, da vi har sengklær til 5 senger.

Kontoret har hatt en daglig kontortid fra kl. 10—12.

Ungdomsvernets styre består for tiden av:

Monsignore Snoeys, foreningens åndelige rådgiver

Pater Vanneufville, Dominikanernes representant, og

Mére Marie des Anges.

Fru Ingeborg Hadland.

Frøken Maria Müller.

Frøken Ellen Torgersen, revisor.

Frøken Margrethe Falkanger, sekretær og kasserer og Sigrud Ode, formann. Vi to deler de daglige forefallende arbeider.

Vi har talt om for kommende år å forhøie prisen i hospitet til kr. 1.00 pr. døgn og kr. 1.25 for weekendgjester, da allting har steget så betraktelig i det siste.

*

Mens jeg holdt på med denne beretningen og jeg så tilbake over det året som er gått, kom det hele til å fortone sig i en billedlig form.

Jeg kom til å se det slik, at vi alle har fått oss tildelt vår rolle i livets store skuespill. Og det gjelder da i første rekke for enhver av oss at vi utfører vår rolle så godt vi formår. Men dernest gjelder det, og det er et nesten like så viktig krav, at vi utfører vår rolle i noe samspill med våre medspillende. For kun på den måten får man helhetsinntrykket frem — forfatterens mening med stykket. Eller la oss si — Mesterens tanke. Og det interessante er at for ham er alle roller like viktige, det være sig kongens eller betlerens ved døren. De tjener alle den felles sak, å forklare ideen som det hele er bygget over.

Ut fra denne betraktning kom tanken til å forme sig slik at vi i Ungdomsvernet vil føle at vi har fått oss tildelt en fin rolle, hvis vi får lov til å være formidlere mellom de som muligens kan ha litt overskudd og de som må leve på underskudd. Vi mener ikke hermed å antyde at det skal være så særlig storslagne overskudd hos noen. Men det dan være at noen har litt gammelt innbo, som ikke brukes mere, eller tøy som kan undværes, eller det kan være litt penger, tid, kunnskaper, kjærlighet o.s.v.

På den annen side kan de som har fått forlite av livets materielle goder sitte inne med andre verdier, disse som læres i motgangens skole.

Hvad jeg mener å si er dette, at hvis der kunde komme i stand en utveksling mellom overskudd og underskudd, så vilde der vinnes verdier på begge sider av stor betydning både for den enkelte og for det hele samfund. Og er det enn så at vår gave ingenlunde er gitt av noe overskudd, ja så har den kanskje ennu større betydning.

I et hvert fall vil nestekjærligheten satt ut på markodet

vise sig å være en vel anbragt kapital, som bringer store renter. Dobbeltpåkravet er det i denne tid da det ser ut som om kjærligheten holder på å dø ut i verden og hat og forfølgelse settes i høisetet.

Vel kan man ha grunn til å tenke at et så lite samfund kan ikke utrette stort i det kaos som verden befinner sig i idag. Men er et samfund en liten levende surdeig, så vil virkningene bre sig stadig videre og videre. Og heldigvis er det meget levedyktig surdeig i verden ennu.

Alt dette kan kanskje høres pretensiosøst ut. Jeg har bare villet få lov til å fremholde det som er den idé vil forsøke å bygge vårt arbeide på: At vi må samles så mange som mulig under nestekjærlighetens fane, og at vi alle må bli ett. Men jeg vil også til slutt få si at vi allerede fra første stund har fått svar på denne appell og vi har fått et sterkt inntrykk av at dette ønske er alment og levende iblandt oss, og at alle betingelser for et godt samspill er til stede. Hermed vil jeg atter få rette en varm takk for alt til alle.

Derpå opleste frk. Margrethe Falkanger følgende

regnskap:

Debet.

Innestående i Håndverkernes Sparekasse pr.		
1/12—37	kr.	86.36
Kassabeholdning pr. 1/12—37	»	25.10
Gaver	»	972.83
Kontingent	»	83.00
Hospitset innbragt	»	578.50
Salg av gamle frimerker	»	258.56
Husleie	»	195.00
Nettoinntekt av tefest	»	741.55
Tilbakebetalt lån	»	30.00
	Tilsammen kr.	2 970.90

Kredit.

Inventarkonto	kr.	28.69
Driftskonto for Hospitset	»	463.31
Driftskonto for kontoret	»	212.46
Gitt som gaver	»	1 849.20
Innsatt i Håndverkernes Sparekasse	»	407.39
Kassabeholdning pr. 31/12—38	»	9.85
	Tilsammen kr.	2 970.90
1/1—39 Håndverkernes Sparekasse	kr.	407.39
Kassabeholdning	»	9.85
I 1938 mottatt matvarer for	kr.	36.00
—>— innbo	»	64.00
—>— klær	»	314.00
	Tilsammen kr.	914.00

Efter at frk. Øde, mens hele forsamlingen reiste sig, hadde minnedes i varme og anslående ord Ungdomsvernets avdøde åndelige rådgiver mrg. Irgens og hilst sogneprest mgr. Snoeys velkommen, utspant det sig en liten debatt om vedtekter samt om samarbeidet med Vinsensforeningen. Frk. Øde besvarte det første spørsmål med å henvise til «St. Olav» nr. 47 og nr. 50 for 1937 samt konstatere at der var etablert et i alle henseender tilfretsstillende samarbeid med Vinsensforeningen.

Så holdt frk. Gjertrud Falkanger et ypperlig foredrag om «Kirkens innsats i det sociale arbeid», etterfulgt av fortrefte-

lige lysbilleder. Vi skal i neste nummer av «St. Olav» bringe foredragets vesentlige avsnitt.

Og med et hyggelig samvær sluttet generalforsamlingen, som hadde om mulig øket interessen og sympatien for den vel-signelsesrike institusjon som heter «Norsk katolsk Ungdomsvern».

*

Da det ser ut som der er særlig interesse for vedtektene bringer vi herved disse:

1) Unge katolske kvinner optas i hjemmet for kortere tid, som regel ikke ut over 8 dager. — 2) Hjemmet er beregnet for arbeidssøkende, for innflyttere, gjennomreisende eller andre som trenger et midlertidig oppholdssted inntil de får ordnet sig på annen måte. — 3) Pensjonærene holder selv sitt værelse rent og i orden. — 4) Det påhviler dem å utvise godt forhold og høflig opptreden under sitt opphold i hjemmet. — 5) De bør være hjemme kl. 10 aften. — 6) For opphold i varmt værelse og morgenkaffe betales kr. 0.75 pr. døgn.

Herhjemme —

Hamar. Lørdag 7. januar holdt menigheten på Hamar sin juletefest, og som vanlig i Avholdslokalets store sal. To store bord og et prydet juletre gav salen sin feststemning da publikum stimet inn. Festen blev åpnet med velkomsthilsen av pater Cadart og straks efter begynte underholdningen idet en krybbe var anbragt på scenen og en del barn sang de vakreste sanger foran den. Siden var det sang rundt juletreet, julesalmene efter hverandre, og herr Storbekken med sine barn gav oss en festlig fiolinkonsert. Da alle hadde tatt plass ved det dekkede bord, talte fru Messel klart og stemningsfullt over eldgammel juletradisjon og hvad julebordets symboler idag betød. Atter var det lek — så blev julepakkene utdelt, og klokken blev mange. — Lørdag den 21. holdt Teresiaforeningen sin fest i samme lokale, naturligvis fylt til siste plass. I vakre ord ønsket pater Cadart velkommen, og så begynte musikken. En hel skare av Teresiaforeningens unge damer kom inn og op gjennom salen til scenen. Det var søster Leocrisia som hadde instruert og derfor hadde stor ære av det vellykkede arrangement. Søster Sunniva ledet musikken hele kvelden. Da klokken blev 12, stilte de unge piker sig i en rundbue og sang sin aftensang: God natt og Guds fred. Så trådte fru Messel op på scenen og holdt en kort tale over juleminner. Til sist hyldet hun pater Cadart, Moder og søstrene for deres uegennyttige arbeide og opofrelse for menigheten og fikk stor tilslutning. Denne kveld blev, som juletefesten, et minne for alle.

Deltager.

Oslo. Fellesbasaren kunde glede sig ved en usedvanlig lovende start søndag 5. februar. Straks fra de første mennesker kom inn i foreningslokalet kom loddtagningen i sving, iherdig opmuntret av de nidkjære damer med bøkene. De hadde for resten en relativ lett oppgave med de mange vakre og nyttige ting denne basar har å by på. Efter at hr. Erling Bruce på fellesstyrets vegne hadde budt velkommen rettet sogneprest mgr. Snoeys en humørfylt og derfor så meget desto mer intens appell til alle om å gjøre sitt til at menighetene kunde bli selvhjulpne, hvorpå teppet gikk tilside for teaterstykket som fikk en særdeles villig mottagelse og en solid publikumssuksess. Det er ikke tvil om at det vil «trekke» mange mennesker til basaren og det fortjener også den energi, som de opptredende med fru Sørum som primus motor har lagt inn i oppgaven. En fortrefelig ledet kafé med gode varer og en ny og interessant form for tombola blir også sikre attraksjoner. Se i øvrig programmet for de følgende dager på 3. omslagsside!

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.